

La segona onada del coronavirus

Espanya, el país d'Europa amb més excés de mortalitat

► Una anàlisi de les morts en la primera onada assenyalava un increment del 38%

VALENTINA RAFFIO
BARCELONA

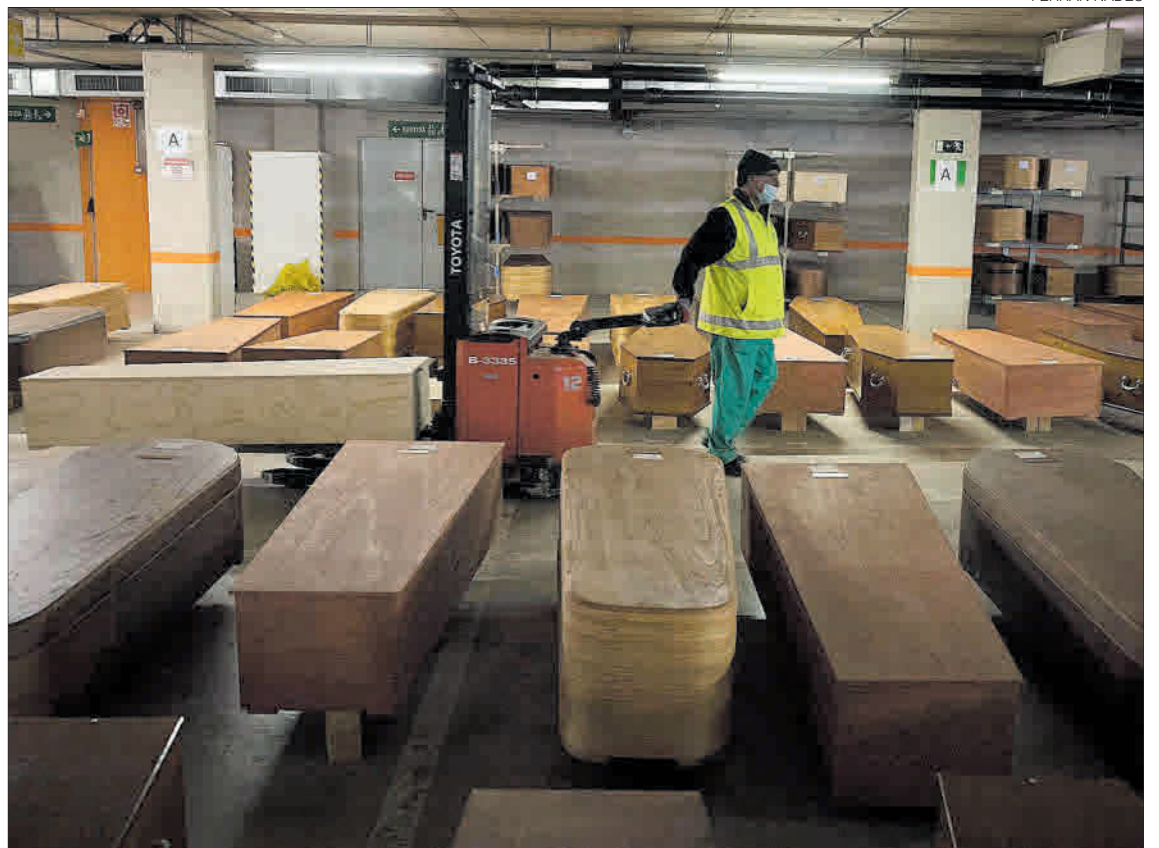
Les morts derivades de la pandèmia de Covid-19 no només tenen a veure amb el nombre de persones que van perdre la vida després de contraure el virus. També es tracta dels que van morir per les conseqüències indirectes de la crisi sanitària, econòmica i social que entre el febrer i el maig va inundar el món en forma d'una primera gran onada. En aquest període, Espanya va ser el país europeu que va experimentar més excés de mortalitat. Una nova anàlisi de les defuncions registrades durant aquests mesos assenyalava un increment del 38% en les morts registrades al país; el més elevat de tot Europa.

Són les conclusions que es desprenen d'un estudi internacional publicat ahir a la revista *Nature Medicine*, en què s'analitzen els registres de morts (per totes les

causes) entre febrer i maig a 21 països (19 europeus, a més d'Austràlia i Nova Zelanda). La investigació va agafar les dades setmanals de morts en aquests llocs des de l'any 2010 fins a mitjans de febrer del 2020 i, a partir d'aquí, es va crear un model per pronosticar les morts esperades aquest any. Aquesta xifra va ser comparada després amb les morts reals reportades durant aquest període per estimar així l'excés de morts derivades del context.

Els resultats apunten fins a 206.000 morts addicionals derivades de la primera onada. És a dir, 206.000 vides que, si no fos per la pandèmia, no s'haurien d'haver perdut. Espanya, Anglaterra i Gal·les destaquen com els territoris amb l'excés més gran de mortalitat registrada en aquest període. A Espanya, les dades oficials parlen de 43.000 morts més de les esperades entre el 13 de març i el 22 de maig, de les quals només 27.000 es poden atribuir directament a la Covid-19.

EFFECTES ADVERSOS // La pregunta clau és: ¿a què es deu aquest excés de morts no atribuïbles al coronavirus? Els investigadors parlen d'atenció mèdica negada (o

► L'aparcament del cementiri de Collserola, convertit en dipòsit de cadàvers en la primera onada del virus.

endarrerida) a causa de la saturació del sistema sanitari durant aquest període (en la qual s'inclou la falta d'atenció als pacients crònics i els retards en els diagnòstics). De pèrdua d'ocupació i ingressos. De la interrupció de les xarxes de recolzament social. De l'augment d'autolesions i violència a les llars. Dels efectes derivats dels canvis en el consum d'aliments, alcohol i drogues. D'infinat de factors que no tenen a veure directament amb el virus però que han marcat també aquest 2020.

¿Si el virus és el mateix, per què hi ha països amb més excés de mortalitat que d'altres? Els investigadors d'aquest estudi reconeixen que, més enllà de les

Desconvocada la vaga de metges de primària

► El sindicat Metges de Catalunya va desconvocar ahir a la nit la vaga de metges d'atenció primària de l'Institut Català de la Salut (ICS) davant l'agreuiment dels indicadors de la pandèmia per «anteponer la cura de la salut de la població» a la defensa de les seves reivindicacions. Metges de Catalunya (MC) va convocar quatre dies de vaga (restaven avui demà) per exigir el compliment íntegre de l'acord de sortida de l'anterior vaga.

dades, no poden proporcionar una explicació clara i podria deure's a un ventall de factors que res tenen a veure amb la biologia del virus, començant, per exemple, per les característiques de les poblacions afectades (envelliment, prevalença de malalties cròniques, factors de risc...). També a la gestió política de la crisi i a la preparació del sistema sanitari, entre altres.

Diversos investigadors contactats per aquest diari coincideixen a assenyalar els resultats llançats per aquest estudi com a «sòlids» i «aclaridors». Vista en perspectiva, la situació d'Espanya no surt ben parada ni en comparació amb els països del seu entorn ni en el panorama internacional. ≡

A la pesta, Camus ja ens avisava del cansament, desànim i desesperació que es produeixen entre els ciutadans després de mesos de tancament i aïllament per fer front a una epidèmia a la qual la ciència no acaba de trobar una solució definitiva. Possiblement, aquests siguin els sentiments compartits per una gran majoria dels ciutadans, després d'escoltar les notícies de noves mesures que limiten una altra vegada la nostra mobilitat i, amb això, la nostra llibertat. Efectivament, totes les mesures adoptades, siguin mitjançant prohibicions expressives o en forma de recomanacions, persegueixen el mateix objectiu: reduir a la mínima expressió la nostra mobilitat, quedant tancats a les nostres respectives bombolles. Inicialment, durant les pròximes dues setmanes. Amb l'avís que

Anàlisi

Fernando G. Benavides

CATEDRÀTIC DE SALUT PÚBLICA DE LA UPF

¿Quan aprendrem a fer les coses millor?

tot pot empitjorar.

Estic convençut que, igual com en la primera onada de la pandèmia, també en aquesta ocasió la immensa majoria dels ciutadans serem responsables, i assumirem amb més o menys grat la restricció de la nostra llibertat. Fins i tot ens sorprendrem de la nostra pròpia actitud, estimulats per l'instint de supervivència i de cooperació.

Uns bons sentiments que no han de deixar de qüestionar

Culpar les víctimes és, en el millor dels casos, una drecera per ocultar el que no s'ha fet bé

una premissa implícita que s'insinua en la justificació d'aquestes noves mesures. L'incompliment de les regles bàsiques de mascareta, higiene de mans i distància física per part d'alguns ciutadans és la causa prin-

cipal d'aquesta segona onada. Com en altres epidèmies o crisis sanitàries sabem que culpar les víctimes de la situació no s'afirma empíricament. És, en el millor dels casos, una drecera per ocultar una cosa que no ha estat del tot ben feta. En el pitjor, retarda la recerca de la solució al problema i prolonga el sofriment dels afectats.

Per això, i amb aquesta actitud de cooperació, alhora que de resignació, és legítim preguntar-nos: ¿per què hem arribat fins aquí?, ¿per què no n'hem après de la primera onada?, ¿per què no hem fet el que sí que han fet altres països amb millors resultats? ¿O és que el que ens passa és una maledicció divina de què no podem fugir? Sisplau, no ens comparem amb els que estan com nosaltres o van camí d'estar-ho; comparem-nos amb els que estan millor, sempre com Alemanya, o ara

com Itàlia. No es tracta d'entonar l'odiós *jo ja ho deia*. Al contrari, dèiem llavors, i diem ara, el que s'havia de fer: identificació de casos, contactes, rastrejos, aïllament, etcètera. És clar, això requereix gestionar el present, amb polítiques clares i recursos, humans i tecnològics, no només assistencials, també de protecció social perquè les persones infectades puguin mantenir aquest aïllament essencial.

És el que va poder ser; ara només queda assistir atònit a una nova crida a la responsabilitat de la ciutadania i a l'heroisme dels sanitaris i altres treballadors essencials (inclosos ara els perruquers), a qui aplaudirem agraits, i alguns es faran fotos mentre li posen les medalles, sense que s'hagin complert les promeses fetes després del final de la primera onada. Em temo que la resiliència no és infinita. ≡